

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

вул. Лабораторна, 69, м. Дніпро, 49000, тел./факс. (0562) 46-41-61,
e-mail: ecology@adm.dp.gov.ua, код ЄДРПОУ 38752461

04.01.2019

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля))

**Акціонерне товариство “Укртрансгаз”
філія “Управління магістральних
газопроводів “Харківтрансгаз”
код ЄДРПОУ 25698645
вул. Культури, 20а, м. Харків, 61001**

(заявник та його адреса)

04.01.2019

(дата видачі)

ОБД Вих. № 2/0/490-19

(номер висновку)

20187181291

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

Вих. № 51/0/490-18 609 13.12.2018

(номер і дата звіту про громадське обговорення)

ВИСНОВОК

з оцінки впливу на довкілля

планованої діяльності “Капітальний ремонт газопроводу “Шебелинка-Дніпропетровськ-Одеса” ШДО-1а на ділянці Шебелинка-Дніпропетровськ, DN 500 (2 нитки), заміна на DN 1000, перехід через р. Вовча, км 115”.

За результатами оцінки впливу на довкілля, здійсненої відповідно до статей 3, 6-7, 9 і 14* Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”, планованої діяльності “Капітальний ремонт газопроводу “Шебелинка-Дніпропетровськ-Одеса” ШДО-1а на ділянці Шебелинка-Дніпропетровськ, DN 500 (2 нитки), заміна на DN 1000, перехід через р. Вовча, км 115” встановлено, що процедура оцінки впливу на довкілля (далі – ОВД) розпочата 18.07.2018 шляхом оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці

впливу на довкілля (реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля 20187181291).

Повідомлення про плановану діяльність опубліковано в газетах “Зоря” від 18.07.2018 № 29 (21960), “ТН ЕКСПРЕСС” від 19.07.2018 № 29/1065, а також розміщено на дошці оголошень та офіційному сайті Межиріцької сільської ради.

З дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність до департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації надійшли зауваження і пропозиції від громадськості щодо планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, які підлягають включенню до Звіту з ОВД.

Інформація Акціонерного товариства “Укртрансгаз” філії “Управління магістральних газопроводів “Харківтрансгаз” про зауваження і пропозиції від громадськості щодо планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації відображена на сторінках 60 - 61 Звіту з ОВД.

Звіт з ОВД було офіційно оприлюднено 09.11.2018 в Єдиному реєстрі ОВД.

Оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД було опубліковано в газетах “Зоря” від 07.11.2018 № 45 (21976), “ТН ЕКСПРЕСС” від 08.11.2018 № 45/1081, а також було розміщено в приміщенні департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації, на інформаційних стендах Межиріцької та Вербківської сільських рад.

Звіт з ОВД було розміщено в приміщенні Межиріцької сільської ради, що розміщена за адресою: Дніпропетровська область, Павлоградський район, с. Межиріч, вул. Леніна, буд. 101 г.

Громадські слухання з обговорення Звіту з ОВД відбулися 26.11.2018 в приміщенні Межиріцького будинку культури, що знаходиться за адресою: Дніпропетровська область, Павлоградський район, с. Межиріч, вул. Соборна, буд. 104.

Врахування пропозицій та зауважень, що надходили протягом громадських обговорень та отриманих під час громадських слухань відображено у Звіті про громадське обговорення, що є невід’ємною частиною цього висновку.

Згідно поданого Звіту з ОВД, розглядається планована діяльність щодо капітального ремонту газопроводу “Шебелинка-Дніпропетровськ-Одеса” ШДО-1а на ділянці Шебелинка-Дніпропетровськ, DN 500 (2 нитки), заміна на DN 1000, перехід через р. Вовча, км 115 з метою недопущення аварійної ситуації, підвищення безпечної експлуатації газопроводу та надійності газопостачання комунально-побутових і промислових споживачів Харківської, Дніпропетровської і Одеської областей. Планована діяльність буде провадитись за територією населених пунктів. Відстань до найближчих житлових будинків населеного пункту с. Червона Нива Павлоградського району Дніпропетровської області становить приблизно 300 метрів.

Проектна потужність газопроводу ШДО-1 складає 4,8 млрд.м³/рік. Робочий тиск у газопроводі – 5,4 МПа. Загальна потужність планованої діяльності складає 3,13 тис. м³, зокрема потужність трубопроводу-підключення Ду 100, довжиною 35 м – 0,02 тис. м³, трубопроводу-підключення Ду 200, довжиною 90 м – 0,19 тис. м³, газопроводу-перемички Ду 700/500, довжиною 180 м – 2,92 тис. м³.

Загальна тривалість будівництва становить 6,0 місяців. З урахуванням обсягів робіт за пусковими комплексами тривалість будівництва 1-го ПК – 2,5 місяця, 2-го ПК – 3,5 місяця.

Передбачається однозмінний режим роботи. Тривалість робочої зміни – 8 годин. Кількість працівників, зайнятих у будівельних роботах 1-го та 2-го ПК складає – 54 чоловік.

Тимчасове проживання будівельників передбачається в орендованому житлі с. Червона Нива Павлоградського району Дніпропетровської області, що знаходиться на відстані приблизно 300 м від об'єкта будівництва.

Потреба об'єкта планованої діяльності під час будівництва та експлуатації в енергетичних ресурсах і сировинних матеріалах наведена в таблиці 2 Звіту з ОВД.

Однією з основних умов безпечної експлуатації газопроводу є його герметичність. Наявність відкритих ділянок та критичних провисів газопроводу ШДО-1а на переході через р. Вовча, у разі відсутності своєчасного проведення ремонту, можуть призвести до розгерметизації газопроводу та виникнення аварійної ситуації.

У разі аварії виникне ударна хвиля, яка розповсюджуватиметься з поступовим загасанням. В залежності від тиску ударної хвилі виникнуть ураження різного ступеню.

Ступінь ураження та зони впливу, що можуть виникнути у разі аварії ШДО-1а на 115 км на переході через р. Вовча, наведено у таблиці 1 та на рис. 4 Звіту з ОВД.

Магістральний газопровід ШДО-1а на переході через р. Вовча складається з двох ниток газопроводів Ду 500 (основної та резервної). Передбачається існуючий перехід газопроводу ШДО-1а через р. Вовча (два газопроводи Ду 500, що знаходяться в аварійному стані) від'єднати від діючого МГ та встановити заглушки на трубопроводах з обох сторін р. Вовча за межами прибережної захисної смуги. Таким чином будівельні роботи в межах прибережної захисної смуги не передбачаються.

Для забезпечення газопостачання буде прокладатися новий трубопровід-перемичка Ду 700/500 довжиною 180 м від ШДО-1а Ду 500 до існуючого сусіднього газопроводу ШДО-16 Ду 1000. Для здійснення технологічних переключень буде встановлений запірний кран DN 700 на перемичці та запірний кран DN 1000 на ШДО-16.

Проектний трубопровід-перемичка буде з'єднувати ШДО-16 та ШДО-1а на 115,516 км перед р. Вовча. Для забезпечення кута 90°, при приєднанні ШДО-1а до проектною перемички, передбачається переукладання 43 м трубопроводу ШДО-1а в існуючій траншеї. Перемичка являє собою трубопровід з труб діаметром Ду 700 довжиною 105,8 м та трубопровід діаметром Ду 500 довжиною 27,7 м. Діаметр перемички прийнятий згідно технічних рішень за умови забезпечення транспортування необхідного об'єму газу.

Для забезпечення надійного газопостачання ГРС “Булахівка” передбачено прокладання нового трубопроводу-підключення Ду 100 довжиною 36 м та приєднання його до ШДО-2 Ду 1000 на 116,7 км та до газопроводу-відводу на ГРС “Булахівка”. Буде встановлений запірний кран DN 100 на трубопроводі

підключення. Існуюча ділянка ШДО-1а (два газопроводи Ду 500) довжиною близько 1,5 км, що за межами прибережної захисної смуги р. Вовча, буде демонтуватись.

Для забезпечення надійного газопостачання ГРС "Павлоград" передбачено прокладання нового трубопроводу-підключення Ду 200 довжиною 90 м, що буде з'єднувати ШДО-2 Ду 1000 на 111,826 км та газопровід-відвід на ГРС "Павлоград".

Буде встановлений запірний кран DN 200 на трубопроводі-підключення, в результаті ГРС "Павлоград" зможе отримувати газ як з ШДО-1а так і з ШДО-2. Перемикання між газопроводами буде регулюватися запірними кранами.

Траса трубопроводу-підключення до ГРС "Павлоград" проходить через територію Павлоградського лісового господарства, але це є необхідною умовою, адже підключення до ГРС "Павлоград" для забезпечення газом споживачів можливе лише в цьому місті зазначено в Звіті з ОВД.

Плановану діяльність передбачається здійснити в охоронній зоні існуючих газопроводів.

Для здійснення планованої діяльності передбачається відведення землі у тимчасове та постійне користування в межах охоронної зони газопроводів. Відповідно до Закону України "Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів" встановлено особливий режим використання земельних ділянок в межах охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів для забезпечення належних умов їх експлуатації, запобігання їх ушкодженню та для зменшення можливого негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля в цілому. Земельні ділянки, які плануються у відведення, вільні від забудов, та мають сільськогосподарське (рілля) та лісогосподарське (пісок) цільове призначення після завершення будівельних робіт передбачається відновлення порушених земельних ділянок сільськогосподарського призначення шляхом проведення рекультиваци, під ті самі види угідь, якими вони були. Для оформлення права користування земельними ділянками розроблено землевпорядну документацію та проведено з власниками (користувачами) земельних ділянок укладання договорів про встановлення земельних сервітутів. На сьогоднішній день розроблений та погоджений Головним управлінням Держгеокадастру у Дніпропетровській області (позитивний висновок від 22.12.2017 № 4-0.181-808/121-17) робочий проект землеустрою з рекультиваци порушених земель внаслідок проведення капітального ремонту газопроводу "Шебелинка- Дніпропетровськ-Одеса" ШДО-1а на ділянці Шебелинка-Дніпропетровськ, DN 500 (2 нитки), заміна на DN 1000, перехід через р. Вовча, км 115" на території Межиріцької сільської ради та Вербківської сільської об'єднаної територіальної громади Павлоградського району Дніпропетровської області. По трасі проєктованих трубопроводів-підключення та трубопроводу-перемички передбачається встановлення стовпчиків позначення траси для закріплення траси на кутах повороту і в місцях перетину з підземними комунікаціями. Площа земельної ділянки, що передбачається у відведення в постійне користування для встановлення кранових вузлів та лінійних споруд магістрального газопроводу (стовпчики вимірювання

потенціалу, інформаційно-вказівні знаки по трасі газопроводу) – 0,0247 га. Площа земельної ділянки, що передбачається у відведення в тимчасове користування на час будівництва – 9,136 га. Всього в тимчасове та постійне користування відводиться земельна ділянка площею 9,1607 га.

Всі роботи планованої діяльності поділяються на 3 етапи, а саме:

- підготовчі роботи;
- будівельні роботи;
- демонтажні роботи.

Підготовчі роботи.

Підготовчі роботи будуть виконуватися для розгортання фронту робіт і складатимуться з робіт: підготовки земельної ділянки, вишукувальних робіт, робіт зі спорудження тимчасових споруд та улаштування під'їзних шляхів.

Роботи з підготовки земельної ділянки:

- відведення в натуру ділянок траси для будівництва;
- зняття ґрунтового покриву земельних ділянок (родючого шару ґрунту), складування його на спеціально відведене місце уздовж траншеї для подальшого використання під час рекультивації;

- вертикальне планування ділянок траси будівництва;
- створення геодезичної розмічувальної основи для будівництва об'єкта.

Вишукувальні роботи:

- визначення фізико-механічних властивостей ґрунтів, хімічних властивостей ґрунтових вод;
- оцінка інженерно геологічної будови та гідрогеологічних умов.

Роботи зі спорудження тимчасових споруд:

- встановлення вішок по осі траси і по межі будівельної смуги для визначення небезпечних зон проведення робіт;
- улаштування та покриття залізобетонними плитами майданчиків для складування матеріалів, майданчика для складування будівельних відходів, контейнерів для побутових відходів, біотуалетів, пожежних щитів;
- розміщення інвентарних тимчасових будинків контейнерного типу (вагончиків) для будівельників на тимчасовому майданчику;
- влаштування залізобетонного огороження тимчасового майданчика для будівельників та місць виконання робіт з встановленням попереджувальних знаків.

Улаштування під'їзних шляхів:

- улаштування тимчасових переїздів через існуючий газопровід (вісім переїздів із шести залізобетонних плит) та кабель зв'язку (один переїзд із двох залізобетонних плит);
- визначення місць під'їздів та розворотів будівельної техніки.

Під'їзд будівельної техніки до будівельної траси передбачається здійснювати по існуючим дорогам місцевого значення. Зміни існуючої схеми дорожнього руху на під'їзних шляхах до будівельної траси на період будівництва, запровадження спеціальних заходів із забезпечення безпеки руху не передбачено. При виконанні будівельних робіт передбачається пересування будівельної техніки по тимчасовій дорозі вздовж траси газопроводу в межах його охоронної зони.

Виїзд будівельної техніки за межі охоронної зони газопроводу та пересування її за межами існуючих шляхів заборонено.

Перевезення, розвантаження, складування обладнання та матеріалів:

- доставка на будівельний майданчик і приведення в експлуатаційний стан необхідних засобів механізації, інвентарю і пристосувань;
- здійснення заходів щодо забезпечення безпечного руху транспорту і робітників, установка попереджувальних написів і покажчиків;
- здійснення трубовозом доставки труб на будівельний майданчик;
- здійснення доставки деталей трубопроводів, запірної арматури до місця будівництва в контейнерах бортовими машинами;
- здійснення розвантаження та навантаження труб трубоукладачами, а розвантаження та переміщення контейнерів за допомогою автомобільного крана.

Будівельні роботи.

Будівельні роботи включають в себе прокладання двох нових підземних газопроводів-підключення і одного нового газопроводу-перемички та улаштування чотирьох кранових майданчиків з встановленням на них кранових вузлів з метою підключення нових газопроводів до вже існуючих газопроводів ШДО-16 та ШДО-2.

Будівництво об'єкта передбачається виконати в одну чергу з виділенням двох пускових комплексів (ПК) з метою забезпечення безперебійного газопостачання ГРС "Булахівка" та ГРС "Павлоград" (відключення ГРС виконується лише на період під'єднання вузлів підключення).

1-й ПК передбачає виконання робіт на газопроводі ШДО-2 – будівництво трубопроводів та кранових вузлів для підключення газопроводу-відводу на ГРС "Булахівка" і газопроводу-відводу на ГРС "Павлоград" до газопроводу ШДО-2.

2-й ПК передбачає виконання робіт на ШДО-1а Ду 500 (дві нитки) та ШДО-16 – будівництво трубопроводу-перемички Ду 700/ 500 з встановленням кранових вузлів; встановлення заглушок з обох боків р. Вовча; демонтаж трубопроводів ШДО-1а Ду 500 (дві нитки).

Конструктивно запірні крани запроектовані у підземному виконанні з улаштуванням наземних кранових майданчиків. Для контролю за режимом роботи газопроводів в об'язці кранових вузлів передбачено встановлення контрольно-вимірювального обладнання і пристроїв для відбору проб газу.

Передбачається спорудження залізобетонної збірної огорожі майданчиків кранових вузлів з улаштуванням поверх огорожі колюче-ріжучого загородження "Єгоза". Також передбачається благоустрій майданчиків кранових вузлів, улаштування залізобетонних фундаментів під крани. Розмір майданчиків кранових вузлів складає:

- DN 1000 – 10x9 м;
- DN 700 – 9x8 м;
- DN 100 – 4x4 м;
- DN 200 – 4x4 м.

Розробку траншей передбачається виконати механізованим способом (одноковшевим екскаватором). У місцях перетину з діючими газопроводами

траншеї будуть розроблятися вручну – на довжину два метри від твірної труби в обидва боки та два метри від кабелю зв'язку. Максимальна глибина прокладання газопроводів передбачається 2,4 м.

Укладання трубопроводів передбачається здійснювати трубоукладачами. Монтаж труб Ду 700, Ду 500, Ду 200, Ду 100 для зварювання стику передбачається виконувати за допомогою зовнішнього центратора ЦЗН. Електродугове зварювання стиків трубопроводу в безперервну нитку передбачається виконувати із застосуванням зварювальних агрегатів.

Під'єднання побудованих ділянок трубопроводів до відповідних магістральних газопроводів у початковій і кінцевій точках передбачено виконати гарантійними зварними з'єднаннями (стиками).

Вогневі роботи передбачається проводити за умови спорожнення від газу існуючих трубопроводів, перекритих відповідними кранами. Для захисту від ґрунтової корозії трійників, з'єднувальних деталей, переходів "земля-повітря" та трубної обв'язки кранових вузлів без заводського антикорозійного покриття передбачається застосування антикорозійної двокомпонентної поліуретанової емалі "WG-Welepipe".

Для захисту від атмосферної корозії надземних ділянок трубопроводів та обладнання передбачається фарбування усіх зовнішніх металевих поверхонь захисним лакофарбовим покриттям "Interseal 670HS" та "Interthane 990".

Для виконання електрохімічного захисту від корозії (ЕЗК) запроектованих трубопроводів передбачено підземне прокладання електричних кабелів (дренажного та вимірювального) на глибині не менше ніж 0,7 м. Дренажний кабель виконує захисну функцію, а вимірювальний – діагностичну. Для приєднання дренажних та вимірювальних кабелів до газопроводу передбачається застосування методу термітного зварювання. Для забезпечення контролю захисного потенціалу проєктованих трубопроводів передбачається встановлення пунктів вимірювання захисного потенціалу.

Випробування гідравлічним способом не передбачені. До введення в експлуатацію змонтованих трубопроводів, передбачається очищення порожнини трубопроводів та випробування їх на міцність та герметичність пневматичним способом (стисненим повітрям) з застосуванням пересувної компресорної установки, як джерела стисненого повітря.

Засипання трубопроводу передбачається виконати раніше виїнятим ґрунтом за допомогою бульдозера і частково вручну з пошаровим трамбуванням.

Після проведення будівельних робіт передбачається проведення технічної та біологічної рекультивациі земельної ділянки.

Трасу зданого в експлуатацію газопроводу передбачається позначити інформаційно-вказівними знаками. В місцях перетину з підземними комунікаціями передбачається встановлення інформаційних знаків. Знаки будуть закріплені на залізобетонних стовпчиках.

Демонтажні роботи.

Після закінчення будівельних робіт передбачається демонтаж наступних комунікацій та споруд:

- трубопроводів Ду 500 ШДО-1а (дві нитки довжиною 1,5 км кожна);

- існуючого кранового вузла DN 1000 (№ 71) на Ду 500 ШДО-1а;
- комплекс наземних тимчасових споруд для будівельників (вагончики, біотуалети, пожежні щити, контейнери для побутових відходів);
- тимчасових переїздів з залізобетонних плит.

Перед початком демонтажу ділянок газопроводу Ду 500 (2-й ПК) передбачається виконати підготовчі роботи – стравити газ, встановити вішки по осі траси і по межі будівельної смуги та розчистити будівельну смугу від порослі.

Виконання демонтажу трубопроводів передбачається за межами прибережної захисної смуги р. Вовча. Ділянки труби, що перетинають річку, від'єднуються від газопроводу заглушками та не демонтуються.

Демонтаж трубопроводів планується виконати методом ручного газового різання труб у такій послідовності:

- ручне газове різання труб на плеті довжиною 300 м у траншеї;
- підняття плетей трубоукладачами на бровку траншеї;
- очищення поверхні труб від старої ізоляції механізованим способом;
- вивезення на утилізацію старої ізоляції відповідно до укладеного договору виконавця будівельних робіт;
- ручне газове різання плетей на секції по 11,6 м на бровці траншеї;
- вивезення демонтованих труб, очищених від ізоляції, на склад КС Краснопілля Запорізького ЛВУ МГ (відстань близько 100 км);
- засипання траншеї.

Для засипання траншеї використовується пісок, що залишився після демонтажу тимчасових переїздів та ґрунт, який планується підвозити з Любимівського кар'єру, с. Любимівка, Дніпропетровської області.

Після проведення демонтажних робіт передбачається проведення технічної та біологічної рекультивациі земельної ділянки. Після нанесення мінерального ґрунту і вирівнювання майданчика передбачається здійснити заходи щодо виявлення і видалення випадково залишеного металобрухту та інших сторонніх предметів з метою попередження можливого псування інвентарю в процесі майбутньої сільськогосподарської обробки ґрунту.

Департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації враховуючи дані, наведені у звіті з оцінки впливу на довкілля, а саме, що:

- **планована діяльність** передбачає капітальний ремонт газопроводу “Шебелинка-Дніпропетровськ-Одеса” ШДО-1а на ділянці Шебелинка-Дніпропетровськ, DN 500 (2 нитки), заміна на DN 1000, перехід через р. Вовча, км 115 з метою недопущення аварійної ситуації, підвищення безпечної експлуатації газопроводу та надійності газопостачання комунально-побутових і промислових споживачів Харківської, Дніпропетровської і Одеської областей.

- характеристика відходів та обсяги утворення при будівництві та експлуатації

під час експлуатації газопроводів утворення відходів не передбачається. Під час проведення будівельних робіт по прокладанню газопроводів буде утворюватися незначна кількість твердих відходів III та IV класу небезпеки.

Кількість утворення відходів визначено виходячи з обсягів робіт з капітального ремонту газопроводу на підставі кошторисних розрахунків.

Перелік відходів, які виникають в процесі проведення будівельних робіт, їх обсяг та класифікація згідно з класифікатором відходів ДК 005-96 наведено в таблиці 3 Звіту з ОВД.

Місце і спосіб зберігання відходів буде забезпечувати наступне:

- відсутність впливу відходів на навколишнє природне середовище;
- відсутність втрати відходами властивостей вторинної сировини під час неправильного збирання і зберігання;
- недопущення займання відходів;
- зручність вивезення відходів.

Демонтовані труби, очищені від ізоляції, передбачається транспортувати на тимчасовий майданчик для складування матеріалів або одразу на склад КС Краснопілля Запорізького ЛВУ МГ.

Стару ізоляцію з демонтованих труб передбачається знімати на бровці траншеї та перевозити на тимчасовий майданчик для будівельних відходів. Змішані побутові відходи передбачається збирати в спеціальні контейнери, що будуть встановлено біля тимчасових вагончиків.

За мірою накопичення відходів або після закінчення будівництва передбачається вивезення відходів на утилізацію або сміттєзвалище згідно укладених договорів виконавця будівельних робіт з спеціалізованими організаціями зазначено у Звіті з ОВД.

- вплив на водні об'єкти

існуючий газопровід ШДО-1а перетинає р. Вовча, яка бере свій початок в Запорізькій області та впадає в р. Самара. Довжина ріки 323 км, площа басейну 13300 км².

Передбачається проведення усіх робіт поза межами прибережної захисної смуги р. Вовча, яка складає 50 м, як зазначено у Звіті з ОВД.

На даний час межі прибережної захисної смуги р. Вовча не встановлені.

Відповідно до ст. 60 Земельного кодексу України прибережна захисна смуга для середніх річок становить 50 м.

Передбачається від'єднання ділянок газопроводу ШДО-1а, що перетинають ріку, заглушками на відстані 50 м в обидві сторони від урізу води. Мінімальна відстань від місця проведення робіт до урізу води складає 54 м. Місце встановлення заглушок та відстань до урізу води наведено на рисунку 8 Звіту з ОВД.

Таким чином, виключається будь-який вплив на водне середовище, а також нанесення збитків рибним запасам під час експлуатації газопроводу зазначається

у Звіті з ОВД. Під час капітального ремонту гідровипробування трубопроводів не передбачаються.

Скиди стічних вод в водні об'єкти не передбачаються.

Під час виконання будівельних робіт використання води на виробничі потреби не передбачається. Завезення на будівельний майданчик матеріалів передбачається в готовому вигляді. Використання сумішей, що потребують воду для приготування розчинів, не передбачається.

Передбачається використання води на господарсько-побутові потреби будівельників.

Воду на господарсько-побутові потреби передбачається доставляти автоцистернами, погодивши це питання із відповідними організаціями. Передбачено придбання води в Комунальному підприємстві "Павлоградське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства в м. Павлоград".

Забезпечення питною водою будівельного персоналу передбачається шляхом підвозу бутильованої питної води від найближчого населеного пункту.

Утворені фекальні та господарсько-побутові стоки передбачається збирати за допомогою санітарно-побутових установок (пересувних біотуалетів), якими будуть обладнені тимчасові майданчики. За мірою накопичення передбачається вивезення цієї води на очисні споруди чи на утилізацію спеціалізованою організацією відповідно до укладеного договору виконавцем будівельних робіт. Скиди забрудненої води в поверхневі водоймища не передбачається. Проведення підготовчих будівельних та демонтажних робіт передбачається виключно поза прибережною захисною смугою р. Вовча (не ближче 54 м від урізу води), що виключає забруднення р. Вовча. В зв'язку з передбаченим вертикальним плануванням території проведення будівельних робіт зі зворотним ухилом від водних об'єктів, облаштуванням водовідвідних каналів по периметру майданчика, розміщенням місця складування ґрунту та будівельних матеріалів у незатоплюваній весняним паводком зоні утворення забруднених дощових вод не передбачається.

На випадок можливої пожежі передбачений достатній запас вогнегасних засобів, тому витрати води для аварійного запасу води не передбачається. Під час експлуатації газопроводів використання води для виробничих, господарсько-побутових та питних потреб не передбачається.

- вплив на атмосферне повітря

під час експлуатації підземного газопроводу забруднення повітряного середовища не передбачається, зазначено у Звіті з ОВД.

Джерелами забруднення атмосферного повітря під час проведення будівельних та демонтажних робіт є автотранспорт, будівельна техніка, зварювальні, різальні та лакофарбові роботи, проведення земляних робіт. Також викиди під час будівельних та демонтажних робіт пов'язані з необхідністю стравлювання природного газу з ділянки газопроводу перед початком робіт.

Усі види робіт будуть рознесені за часом виконання та місцем їх проведення, а також будуть виконуватися послідовно. Одночасних сумарних викидів в атмосферне повітря не передбачається зазначено у Звіті з ОВД.

Потужність викиду та валовий викид забруднюючих речовин у повітря під час зварювання при виконанні будівельних робіт та демонтажних робіт, результати розрахунку викидів забруднюючих речовин від роботи з різання металів при виконанні будівельних та монтажних робіт, потужність викиду та валовий викид забруднюючих речовин у повітря під час фарбування та сушіння, результати розрахунку викидів забруднюючих речовин від роботи автотранспорту і будівельної техніки під час проведення будівельних та демонтажних робіт, розрахунок викидів пилу, розрахунок обсягів газу, що стравлюється та можлива економія газу від зниження тиску при стравлюванні, результати розрахунку маси природного газу, що стравлюється, результати визначення необхідності проведення розрахунку розсіювання забруднюючих речовин, санітарно-гігієнічні нормативи зазначені відповідно в таблицях 4 – 8 Звіту з ОВД.

- вплив на ґрунти

під час експлуатації порушення та забруднення ґрунту не передбачається зазначено у Звіті з ОВД.

Під час проведення земляних робіт очікується вплив на ґрунти в межах відведеної в тимчасове користування ділянки.

За проведеними інженерно-геодезичними вишукуваннями у місці прокладання трубопроводу-підключення ГРС “Павлоград” родючий ґрунт відсутній. Земельна ділянка, що проходить через лісове господарство, представлена пісками з розчищеною просікою і не має рослинності. Види угідь на порушених земельних ділянках наведені в таблиці 13 Звіту з ОВД.

Для відновлення стану ґрунтів передбачені заходи з технічної та біологічної рекультиватії. Глибина прокладання трубопроводів передбачається від 1,41 м до 2,42 м в залежності від діаметру трубопроводу. Глибина прокладання дренажного та вимірювального кабелів для електрохімзахисту трубопроводу передбачається не більше 0,7 м.

З метою вивчення гідрогеологічних умов земельної ділянки для планованої діяльності ТОВ “Діпрогаз” в 2014 р. були проведені інженерно-геологічні вишукування, відповідно до яких ґрунтові води були зафіксовані на глибинах 2,5-4,6 м. В період сніготаяння і злив рівень ґрунтових вод може підійматись від зафіксованого на 0,5-2,0 м. Тобто порушення та забруднення водоносних горизонтів та рівня залягання ґрунтових вод під час проведення будівельних робіт не очікується.

Для захисту від ґрунтової корозії трійників, з'єднувальних деталей та трубопроводів передбачається їх антикорозійне покриття двокомпонентною поліуретановою емаллю “WG-Welepipe” та застосування електрохімзахисту. В зв'язку з цим забруднення водоносних горизонтів та ґрунтових вод під час експлуатації газопроводів не передбачається зазначено у Звіті з ОВД.

- вплив на біорізноманіття

капітальний ремонт передбачається проводити виключно в межах охоронної зони існуючих газопроводів та необхідно здійснювати технологічну розчистку від чагарників та деревостанів лінійної частини магістральних газопроводів до 10 метрів від їх осі з кожної сторони з метою запобігання негативної дії шкідливих факторів на газопроводи. Під час проведення будівельних та демонтажних робіт передбачається розчистка будівельної смуги від чагарнику та порослі. Передбачено зрізування чагарнику та порослі, видалення їх з траси газопроводу з подальшим вивезенням на переробку.

Як зазначається у Звіті з ОВД, над існуючими газопроводами дерев немає, тому вирубка дерев не передбачається.

З метою визначення та оцінювання природних та техногенних умов території об'єкту ремонту в 2016 р. відділом вишукувань УМГ "Харківтрансгаз" були проведені інженерно-геодезичні вишукування. За результатами проведених вишукувань було складено топографічний план земельної ділянки з нанесеними видами угідь та рослинності. Топографічний план було узгоджено з зацікавленими організаціями, зокрема з Павлоградським лісовим господарством. Згідно з топографічним планом більш ніж 80 % траси газопроводу, що підлягає капітальному ремонту, проходить по орних землях та пасовищах, решта – через Павлоградське лісове господарство.

Порушені землі сільськогосподарського призначення підлягають біологічній рекультивациі з метою Відновлення родючості та господарської цінності ґрунту.

Основними заходами з біологічної рекультивациі є внесення мінеральних добрив, висів сумішей багаторічних трав.

Відповідно до законодавства України над системою газопроводів ЩДО-1, ЩДО-2, ЩДКРІ в лісі є розчищена від рослинності просіка шириною 130 м. Древа в зону проведення робіт не потрапляють. Зачіпання рослинності, що оточує просіку, не передбачається. Посів багаторічних трав в цьому місці не передбачається. З метою запобігання негативної дії шкідливих факторів на газопроводи висадження дерев в охоронній зоні газопроводів не передбачається. Через надто сильне освоєння земель, як правило, під рілля, в районі планованої діяльності практично не залишилось степових цілинних ландшафтів.

Оскільки земельна ділянка, що планується у відведення під плановану діяльність представлена ріллею та пасовищами, то в межах цієї ділянки природної флори і фауни немає. Рідкісні і зникаючі види рослин і тварин, що особливо охороняються, на цій території відсутні. Відновлення рослинності передбачається за рахунок проведення біологічної рекультивациі з посівом багаторічних трав зазначено у Звіті з ОВД.

- вплив шуму

інтенсивність і періодичність шуму під час будівництва залежить від характеру виконуваних робіт та графіка їх проведення. Як зазначено у Звіті з ОВД граничнодопустимий рівень шуму на будівельному майданчику становить 80 дБ.

Основний шумовий вплив є наслідком пересування автотранспорту, роботи будівельних машин і механізмів, виконання зварювальних робіт. Характер шумового впливу – тимчасовий (тільки в період будівельних робіт). Максимальні рівні шуму від задіяної будівельної техніки наведено в таблиці 14 Звіту з ОВД.

Допустимий максимальний рівень шуму в житлових приміщеннях квартир в денний час становить 55 дБ. Максимальний розрахунковий сумарний рівень звукового тиску на межі житлової забудови під час будівельних робіт становить 45,17 дБ, що не перевищує встановлений допустимий рівень в денний час.

Під час експлуатації шумовий вплив не передбачається зазначено у Звіті з ОВД.

- вплив радіаційного, іонізуючого та електромагнітного випромінювання

в процесі проведення будівельних робіт після зварювання трубопроводів передбачається проведення контролю якості зварних з'єднань.

Контроль якості зварних з'єднань передбачається проводити радіографічним методом. У цьому випадку джерелом іонізуючого випромінювання буде рентгенівська установка.

Передбачається, що контроль зварних швів радіографічним методом буде проводитися фахівцями спеціалізованої лабораторії, яка має Ліцензію інспекції з ядерної та радіаційної безпеки Держкомітету ядерного регулювання України та Дозвіл МОЗ України.

Рентгенівський апарат, який буде використовуватись фахівцями лабораторії, має свідоцтво повірки на відповідність нормам іонізуючого випромінювання та його зареєстровано у державному реєстрі відповідно до "Порядку державної реєстрації джерел іонізуючого випромінювання" від 16.11.2000 № 1718. Таким чином перевищень граничнодопустимих норм іонізуючого випромінювання не передбачається.

Технічне діагностування радіографічним методом, перевезення рентгенівського апарату передбачається виконувати фахівцями лабораторії з дотриманням вимог ДСП 6.177-2005-09-02 "Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України", ДГН 6.6.1-6.5.001-98 (НРБУ-97) "Норми радіаційної безпеки України", в яких регламентується: порядок проведення робіт, порядок обліку, збереження, видачі і транспортування джерел іонізуючого випромінювання, засоби індивідуального захисту, засоби радіаційної безпеки під час роботи, організація проведення радіаційного контролю.

В подальшому, під час експлуатації об'єкта планованої діяльності, використання джерел іонізуючого випромінювання не передбачається. Об'єкт планованої діяльності не є джерелом радіаційного забруднення. Радіаційне, іонізуюче та електромагнітне випромінювання не передбачається зазначено у Звіті з ОВД.

- **вплив на території та об'єкти природно-заповідного фонду**
з об'єктів природно-заповідного фонду в районі розміщення об'єкта планової діяльності існує ландшафтний заказник "Межиріччя", заснований Указом президента України № 312 від 27.06.2016 року.

Згідно з Указом, заказник розташований у Павлоградському районі Дніпропетровської області, у межиріччі річок Самара та Вовча. Площа заказника становить 2756,1631 га, у тому числі:

- 1520 га земель державної власності, які перебувають у постійному користуванні державного підприємства "Новомосковське лісове господарство" (732,5 га) та державного підприємства "Павлоградське лісове господарство" (787,5 га);

- 1236,1631 га земель державної власності, які знаходяться поблизу сіл Булахівка, Вербки, В'язовік та Межиріч.

На даний час межі території ландшафтного заказника не встановлені, документація із землеустрою не розроблялась.

Управлінням екології, енергозбереження та інвестицій Дніпропетровської обласної ради надано копію збірного плану проекту створення ландшафтного заказника "Межиріччя" з нанесеною територією заказника.

а також з урахуванням всієї інформації, зауважень і пропозицій, що надійшли протягом строку громадського обговорення (звіт про громадське обговорення разом з таблицею повного, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій є невід'ємною частиною цього висновку), департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської ОДА вважає допустимим/недопустимим провадження планованої діяльності з огляду на нижченаведене, а саме на те, що:

Акціонерне товариство "Укртрансгаз" філія "Управління магістральних газопроводів "Харківтрансгаз" код ЄДРПОУ 25698645 розташоване за адресою: 61001, вул. Культури, 20 а, м. Харків, планує проваджувати діяльність стосовно капітального ремонту газопроводу "Шебелинка-Дніпропетровськ-Одеса" ЩДО-1а на ділянці Шебелинка-Дніпропетровськ, DN 500 (2 нитки), заміна на DN 1000, перехід через р. Вовча, км 115 з метою недопущення аварійної ситуації, підвищення безпечної експлуатації газопроводу та надійності газопостачання комунально-побутових і промислових споживачів Харківської, Дніпропетровської і Одеської областей.

На підставі наведених у Звіті з ОВД оцінок впливів на компоненти довкілля (водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, ландшафт та рівні шумового та вібраційного забруднення) та враховуючи аварійний стан трубопроводу, сукупний вплив планованої діяльності є допустимим та носить короткостроковий характер.

За результатами аналізу Звіту з ОВД встановлено, що при виконанні екологічних умов, встановлених для планованої діяльності впливи на навколишнє середовище характеризуються як допустимі.

Екологічні умови провадження планової діяльності:

1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, а саме:

- перед початком проведення робіт забезпечити здійснення обстеження ділянки планованої діяльності з метою виявлення вибухонебезпечних та інших робіт;
- влаштувати тимчасове огороження майданчика проведення робіт;
- заборонити здійснення робіт поза межами відведеної земельної ділянки;
- забезпечити встановлення тимчасових дорожніх знаків в межах території проведення робіт;
- забезпечити ефективне використання території для розміщення будівельних матеріалів і обладнання та не допускати порушення законних інтересів третіх осіб. Місця зберігання матеріалів для виконання будівельно-монтажних робіт, а також місця паркування транспортних засобів повинні бути обладнані таким чином, щоб гарантувати захист ґрунту від забруднення;
- технологічне обладнання, яке використовується на об'єкті, повинно відповідати проектній документації;
- при роботі обладнання необхідно дотримуватись вимог технологічних інструкцій;
- ремонтні та профілактичні роботи повинні проводитися згідно графіка ремонтних та профілактичних робіт;
- на період проведення робіт – заправка, мийка, техобслуговування та ремонт транспортних, вантажопідйомних механізмів (у тому числі регулярні профілактичні ремонти для запобігання втрат паливо-мастильних матеріалів в спеціально обладнаних місцях за межами території планованої діяльності та на спеціалізованих підприємствах);
- заборонити використання техніки із підтіканням ПММ та перевищенням у відпрацьованих газах нормативно встановлених значень;
- облаштувати тимчасові автодороги для будівельної техніки з верхнім шаром, що забезпечуватиме мінімальне пилоутворення в межах об'єкта проведення робіт;
- відновити дорожнє покриття автошляхів після закінчення проведення робіт;
- використовувати тільки спеціалізовану техніку у технічно справному стані;
- виїзд будівельної спецтехніки за межі охоронної зони газопроводу та пересування її за межами існуючих шляхів під час проведення робіт заборонено;
- мешкати у тимчасових санітарно-побутових приміщеннях на території будівельних майданчиків заборонено;
- будівельні майданчики, робочі дільниці, робочі місця повинні бути забезпечені необхідними засобами колективного та індивідуального захисту, первинними засобами пожежогасіння, а також засобами зв'язку та сигналізації;

- поводження з відходами здійснювати відповідно до вимог Закону України “Про відходи”, укладених договорів зі спеціалізованими організаціями у сфері поводження з відходами, у тому числі, з небезпечними;
- суворо дотримуватися статті 17 Закону України “Про відходи”;
- встановити контейнери для зберігання відходів та мобільні (пересувні) санітарно-технічні прилади (біотуалети) із герметичними ємностями для збору рідких відходів з розрахунку на чисельність осіб залучених до виконання робіт з планованої діяльності;
- не допускати в ході будівництва змішування відходів, забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія. Відходи по мірі утворення збирати у тару, призначену для кожного класу небезпеки відходів з дотриманням правил безпеки для подальшого перевезення на об’єкти утилізації, місця знешкодження або захоронення;
- суворо дотримуватись Водного та Земельного кодексів України;
- проводити роботи поза межами прибережної захисної смуги та в межах захисної смуги трубопроводів;
- в межах охоронної зони магістральних трубопроводів знаходження інших інженерних комунікацій та трубопроводів не визначених проектними рішеннями заборонено;
- організувати збір, очищення та водовідведення дощових і талих вод, з метою виключення забруднення ґрунту;
- скидати стічні води, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар’єри тощо), забороняється;
- суворо дотримуватися статті 10 Закону України “Про охорону атмосферного повітря”;
- розробити спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і вживати заходів для ліквідації причин, наслідків забруднень атмосферного повітря;
- суворо дотримуватися статей 35, 44 Закону України “Про охорону земель”;
- призначити особу, відповідальну за зняття та перенесення родючого шару ґрунту;
- з метою виключення виникнення пиління ґрунту під час транспортування ґрунту автотранспортом та на території тимчасового його зберігання передбачити відповідні організаційно-технічні заходи;
- не допускати забруднення нафтопродуктами ґрунтів на території планованої діяльності. У разі виявлення такого забруднення необхідно вжити заходів щодо його ліквідації;
- не допускати змішування родючого ґрунту з мінеральним;
- під час проведення робіт еквівалентний рівень шуму на межі нормативної санітарно-захисної зони підприємства не повинен перевищувати нормативних значень;

- забезпечити використання захисних кожухів, ізоляційних покриттів та віброізолюючих матів;
- забезпечити заземлення металевих частин машин і механізмів;
- оснастити будівлі і споруди засобами захисту від блискавки та від статичної електрики, передбачити занулення та заземлення електроустаткування;
- обов'язкове дотримання державних будівельних норм та інших документів, що регламентують охорону навколишнього середовища при виконанні будівельних робіт;
- призначити відповідальних осіб у сфері дотримання вимог природоохоронного законодавства;
- забезпечити персонал засобами індивідуального захисту;

2. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків, а саме:

- з метою недопущення виникнення аварійних ситуацій, забезпечити організаційно-технічні заходи, що будуть спрямовані на ліквідацію аварійної ситуації та недопущення забруднення навколишнього природного середовища (з урахуванням визначення, місця провадження планованої діяльності – встановлена обов'язковість наявності ПЛАС, розробленого та узгодженого у встановленому законодавством порядку і наявність оперативного плану по боротьбі з надзвичайною ситуацією, пожежею тощо);
- при виникненні будь-яких нештатних ситуацій (поломка, аварії значні несприятливі метеорологічні умови тощо) припинити роботи до приведення технологічного процесу до нормальних умов та встановлених регламентом робіт;
- розробити спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря, ґрунтів, водних ресурсів, інших природних об'єктів на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру як при будівельних роботах так і при технологічному процесі та експлуатації об'єкту планованої діяльності, вживати заходів для ліквідації причин і наслідків забруднення;
- виключити можливості виникнення надзвичайної ситуації шляхом ізоляції джерел виникнення надзвичайної ситуації в обладнанні та приміщеннях, застосуванням магнітного захисту, реле контролю швидкості, датчиків підпору, кінцевих вимикачів, блокувань й автоблокувань, виробничої й аварійної сигналізації, заземлення й занулення, засобів захисту від статичної електрики, а також суворою регламентацією вогневих робіт, використанням термометрії й газового аналізу, дистанційного автоматизованого керування виробничими процесами, організацією планово-попереджувального ремонту (ППР);
- дотримуватися вимог щодо охорони праці;
- дотримуватися правил пожежної безпеки.

3. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності,* а саме:

Підстави для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля відсутні.

4. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення таких компенсаційних заходів:**

- своєчасна та в повному обсязі сплата за оренду земельної ділянки та рентної плати;
- сплачувати нараховані компенсаційні збитки при аварійних ситуаціях.

5. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу планованої діяльності на довкілля, а саме:**

- забезпечити поводження з відходами різних класів небезпеки відповідно до вимог Закону України "Про відходи";
- забезпечити дотримання допустимих рівнів шуму на території найближчої житлової забудови вдень та вночі відповідно ДСП 173-96 "Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів";
- забезпечити постійний контроль за технічним станом об'єкту проведення робіт та у експлуатаційний період;
- роботи на межі прибережної захисної смуги здійснювати до або після нерестового періоду.

6. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення післяпроектного моніторингу, а саме:**

- здійснювати моніторинг впливу шуму від планованої діяльності на довкілля на межах санітарно-захисної зони, досліджень забруднення ґрунту, якості води у водному об'єкті;
- надати до Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації інформацію щодо проведеної рекультивациі;

Результати післяпроектного моніторингу (звіти тощо) подаються до першого числа наступного місяця за звітним до Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації, а також до органів місцевого самоврядування з метою забезпечення інформування громадськості.

В разі необхідності, забезпечити безперешкодний доступ уповноважених державних органів у відповідності до вимог діючого законодавства для проведення післяпроектного моніторингу.

Примітка: якщо під час провадження господарської діяльності, щодо якої здійснювалась оцінка впливу на довкілля, виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля та якщо такий вплив не був оцінений під час здійснення оцінки впливу на довкілля та/або істотно змінює результати оцінки впливу цієї діяльності на довкілля, рішення про провадження такої діяльності за рішенням суду підлягає скасуванню, а діяльність припиненню.

(вказується порядок, строки та вимоги до здійснення моніторингу)

7. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування, а саме:**

Відповідно до звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності та за результатами його аналізу, з метою оцінки можливого впливу проектних рішень, здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля передбачається в разі прийняття рішення щодо демонтажу магістрального трубопроводу в межах прибережної захисної смуги та безпосередньо на землях водного фонду р. Вовча протягом 1 року, до проведення обов'язкової експертизи проекту будівництва.

(вказуються строки та обґрунтовується така вимога)

Розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів можливе за результатами додаткової процедури з оцінки впливу на довкілля.

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови, передбачені у цьому висновку, є обов'язковими.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності.

Начальник відділу контролю природоохоронних заходів та оцінки впливу на довкілля управління інвестиційної політики, екологічних програм та оцінки впливу на довкілля департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації

(керівник структурного підрозділу з оцінки впливу на довкілля уповноваженого органу)

Виконуючий обов'язки директора департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації

(керівник уповноваженого /заступник керівника територіального уповноваженого центрального органу)

(підпис)

О.А. Десна

(ініціали, прізвище)

(підпис)

А.О. Плешаков

(ініціали, прізвище)

* Якщо здійснювалася процедура оцінки трансграничного впливу.
** Якщо з оцінки впливу на довкілля впливає така необхідність.